

Roadshow: Handreiking risico gestuurd beheer en onderhoud waterkeringen

14 december 2018, Leiden

21 aanwezigen + Douwe Schoonderwaldt (presentatie) en Piet Stouten

Verslag: Mark van Dodeweerd, Wateropleidingen

Onderstaande is een aanvulling op de prezi presentatie van Douwe Schoonderwaldt.

Handreiking risicogestuurd beheer en onderhoud Waterkeringen

Verwachtingen voorafgaand aan de roadshow:

- Kennis opdoen van risicogestuurd beheer en onderhoud.
- Hoe kunnen we de handreiking toepassen?
- Meer kennis opdoen hoe de techniek zich verhoudt tot inspectie en dit integraal afwegen om tot prioritering te komen.
- Wat staat er in de handleiding?
- Wat is de link naar beleidsvorming/bestuur?
- Hoe kunnen we dit toepassen op het beheer & onderhoudsplan?

Totstandkoming handreiking

Doel

Verbinding tussen risicogestuurd inspecteren en risicogestuurd beheren en onderhouden.

Sturen op prestaties, kosten en risico's en hier gefundeerde afwegingen in kunnen maken.

Inhoud (tevens de stappen/hoofdstukken in de handreiking)

Areaal in beeld

De volgende vraag wordt gesteld: Wordt vanuit de zorgplicht verwacht of je alles in beeld hebt, moet je geheel in control zijn?

Antwoord: In principe wel, maar hier is geen kant en klaar antwoord op. Stem dit vooral af met het bestuur. Willen zij dit en is het benodigde budget hiervoor beschikbaar?

De zone-indeling van de digigids blijft in stand. Dit is een decompositie in dwarsdoorsnede.

Toevoeging vanuit de handreiking is decompositie in lengterichting. In lengterichting wordt dit opgedeeld in:

- Normtraject: wettelijk vastgelegd
- Effectvak: wat is het (maatschappelijk) effect bij falen. Op een stad of dorp of agrarisch gebied. Waar het effect verandert leggen we een knip.
- Kansvak: wat is de verschijningsvorm van de waterkering. En welk effect heeft dit op de kans van bezwijken van de waterkering. Nu wordt een indeling, laag, gemiddeld, hoog gebruikt. Is deze indeling te summier dan ben je als waterschap vrij om dit uit te breiden.
- Onderhoudsvak: Welke manier van onderhoud pas je toe, maaien, beweiden, bloemrijke dijken etc.
- Inspectievak: Voor een goede inspectie is dat maximaal 200 meter. Dit is een uitgangspunt. Inspectievakken worden onderverdeeld in (NEN 2767):

- Elementen
- Bouwdelen

De indeling van de NEN over ernstklasse en omvang is nog niet afgestemd op waterkeringen. Dit is niet opgelost in de handreiking. We willen de digigids 'vernennen'. Hiervoor wordt een expertgroep opgericht. Oproep: wil je hieraan meewerken, geef dit aan bij de STOWA, Piet Stouten.

De NEN gaat voor de conditie uit van een 6-punts score. 1 is prima, bij 6 moet je er bij wijze van spreken met gillende sirenes naar toe.

Prestaties & risico's

Naast juridische eisen/WBI, kan het bestuur andere eisen formuleren waar je aan moet voldoen. Bijvoorbeeld bijdragen aan ecologische ontwikkeling of het stimuleren van medegebruik kan een bestuur van je verwachten c.q. eisen.

Hierop stem je de Kritische Prestatie Indicatoren (KPI's) af. Ga met het bestuur in gesprek en stel deze bedrijfswaarden vast. Hierop bepaal je de KPI's (kritische prestatie indicatoren).

Onvoldoende presteren is falen.

Er is een onderscheid tussen faalmechanismen en faalvormen (zie uitgebreide definitie in handreiking):

- Faalmechanisme: gekoppeld aan WBI
- Faalvormen: het falen aan geambieerde functies welke voortvloeien uit ambities en bedrijfswaarden van een waterschap.

De bedrijfswaarden kun je zetten in een bedrijfswaardenmatrix. Hierop baseer je je prioritering.

Je kunt het gebruiken om met je bestuur te bespreken, welk onderhoud is nodig om uit de categorie 'zeer hoog' te komen tot 'laag' en is dit acceptabel.

De volgende vraag is: Wat is de meerwaarde van het bedrijfswaardemodel en RAMSSHEEPS?

- Als je nog geen bedrijfswaardemodel hebt vastgesteld kun je terugvallen op de (inter)nationaal erkende RAMSSHEEPS-aspecten (gebruik je om risico's te kwalificeren).

De volgende vraag is: Hoe wordt er binnen een waterschap een bedrijfswaardenmodel vastgesteld, wij merken dat dit bij ons binnen afdelingen al moeilijk is.

Antwoord: wat staat er in het bestuursakkoord, ga hierover in gesprek wat bedoel je hier precies mee. Zijn deze termen voor alle afdelingen, geldt dit voor watersystemen, waterveiligheid en schoon water. Het is mogelijk dat iedere afdeling c.q. taak van het waterschap (watersystemen, waterveiligheid) een eigen bedrijfswaardenmodel krijgt/heeft.

Inspectie & monitoring

Instandhoudingsinspectie: Je kijkt met de bril, wat zou ik eraan doen over 1 of 2 of 10 jaar.

De samenhang van de inspectiesoorten, helpt dat je in control bent over je areaal.

Toestandsinspectie: Oproep uit de handreiking, kijk kritisch naar je inspectieplan. Wat is noodzakelijk.

Condiitiemeting NEN2767 helpt je bij het bepalen van de condities van een bouwdeelniveau en vanuit al die bouwdelen kun je het element beoordelen. Je moet drie dingen vaststellen bij een gebrek: wat

is de ernst van het gebrek, wat is de omvang van het gebrek gerelateerd aan het inspectievak en wat is de intensiteit (stadium).

Onderhoudsstrategie

Het determinatieproces helpt je om te komen tot een strategie.

Voor nu hebben we het beeld dat gebruiksfhankelijk onderhoud (GAO) een minder gebruikelijke strategie is binnen waterkeringen.

Maatregelen bepalen

In de handreiking is een eerste aanzet gemaakt voor een maatregelen bibliotheek. Dit betekent, ik zie dit en ik doe dat. Meestal zit dit bij de beheerders in het hoofd. Dit moet op papier.

Deze eerste aanzet moet met elkaar aangevuld worden. En hoe richt je dit in.

Interventiewaarde: wanneer moet je iets gaan doen.

Normniveau: waar moet het aan voldoen. Wanneer het normniveau dreigt te worden bereikt, voer je een onderhoudsimpuls uit en gaat de degradatiecurve weer omhoog. Je voert levensduur verlengend onderhoud uit. Maar dit moet wel een bewuste keuze zijn. Hoe ver voer je de levensduur op.

Deel met elkaar, welke afwegingen maak ik, welke maatregelen neem ik en welk effect heeft dit.

Het normniveau en de interventiewaarde worden afgesproken in de stap 'prestatie en risico's'.

Vraag is: Zet je de menselijke kennis niet buitenspel door het gebruik van de NEN2767?

Antwoord: Juist niet! Het goed uitvoeren van een NEN2767 vraagt heel veel kennis en kunde van de inspecteur. Immers de inspecteur moet op basis van de waargenomen symptomen het juiste gebrek (ernst klasse) selecteren en daarvan objectief de omvang en intensiteit bepalen. Met de NEN2767 bepaal je zo objectiever het integrale beeld van de conditie van een inspectievak. Het helpt bij het bepalen van prioritering van maatregelen.

In z'n algemeenheid komt GAO niet zoveel voor in waterkeringen. Wel in civiele constructies bij waterkeringen.

TAO is de meest gebruikte onderhoudsstrategie bij waterkeringen.

Aantoonbaar maken welke maatregelen je neemt en of het de effecten oplevert die je had beoogd. Levert het niet het effect op dat je had beoogd, dan geeft dit je inzichten wanneer je de volgende keer weer een vergelijkbare situatie meemaakt.

Onderhoudsconcept

Ieder vak krijgt een onderhoudsconcept (zie voorbeeld Prezi). Al deze onderhoudsconcepten vormen samen een instandhoudingsplan.

De vraag wordt gesteld: Ik mis de functie in de decompositie.

Antwoord: In de toekomst wordt van het bouwdeel vastgelegd wat de functie is. Dat gaat voor nu te ver. De eerste stap voor nu zijn de onderhoudsconcepten.

Vraag: Wat is het nut en noodzaak, want het vraagt een behoorlijke inspanning als je het wilt invoeren.

Antwoord: Ik ben me ervan bewust, je creëert "papier". De zorgplicht zegt nu eenmaal, je moet continu aantoonbaar in control zijn. Jullie zijn al 700 jaar in control. Maar het gaat over het

aantoonbaar zijn. En daar helpt deze handreiking bij. Het helpt om je werkwijze inzichtelijk te maken. Want veel pas je al toe, alleen nog niet 'bewust' en expliciet inzichtelijk.

Vervolg

Doorontwikkeling van de handreiking. Een continu ontwikkelproces.

Bij deze ook de oproep op bijlage 13 met elkaar te verbeteren/ actualiseren. Wat zijn daadwerkelijke situaties die jullie meemaken.

Wat verder kan helpen ter ondersteuning bij de implementatie:

- INNW-cursus: 'Beheer en onderhoud keringen' (vooral voor tactisch operationeel niveau binnen waterschap. In deze cursus komt ook de handreiking terug)
- In-company, ook het strategisch en tactisch personeel willen we ondersteunen. Dit is een opleiding specifiek toegespitst op de situatie van jouw waterschap.
- Werkplaats: samenwerken met verschillende waterschappen: reflectie, uitwisseling en uitwerking van de handreiking tijdens de implementatie (een soort klankbordgroep).

Meld de interesse in één van bovenstaande ondersteuning bij STOWA.

Stel de vragen bij STOWA, bij veel dezelfde vragen wordt een FAQ geplaatst op de site van de STOWA.

Verwachtingen

Tips: Een roadshow voor beheerders, er is draagvlak nodig.

Reactie: In de INNW-cursus gaan we hierop in.

Welke capaciteit en tijdsinvestering heeft dit nodig?

Reactie: Het kost ongeveer 6 jaar om het te implementeren. Je gaat van bewust onbekwaam naar bewust bekwaam, dat duurt 3 jaar. En naar onbewust bekwaam duurt ook 3 jaar. Dus samen 6 jaar. Wat kost dat aan extra inspanning? Als je het goed inricht kost dat niet veel extra inspanning. Waar nu de extra inspanning in gaat zitten is het vastleggen wat je al doet.

Start sowieso met de stap areaal in beeld. Doe het stap voor stap. En niet alles tegelijk.

Bij Rijn & IJssel heeft de pilot opgeleverd: In twee dagen (doorlooptijd van twee weken) is met reeds bestaande data(sets) een decompositie opgesteld van een traject van vijf kilometer.